

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep,
0030 Oslo

Deres referanse:

Vår referanse:

Siri Espe, interessepolitisk leder
siri@ungefunksjonshemmede.no

Vår dato:

20.12.2023

Innspill til Handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter

Unge funksjonshemmede gir med dette innspill til regjeringens nye handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts og friluftslivsaktiviteter. Barn og unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer står ovenfor særskilte utfordringer når det gjelder inkludering i kultur- og fritidssektoren, og det er nødvendig med en målrettet innsats for å sikre at alle har en likestilt og likeverdig mulighet til å delta på kultur- og fritidsfeltet. For å utdype våre innspill og bekymringer ber vi om et møte med statsråd Lubna Jaffery.

Unge funksjonshemmede mener at spørsmålene som stilles i innspillsrunden ikke dekker utfordringsbildet vi ser på kultur-, idretts- og friluftslivsfeltet. Vi har derfor valgt å gi innspill utover spørsmålene på regjeringens nettside.

Strukturelle utfordringer for inkludering av barn og unge

I tråd med Fritidserklæringen som ble signert høsten 2022 forventer Unge funksjonshemmede at handlingsplanen for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter tydelig belyser barrierene barn og unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer møter på disse arenaene. Planen må inneholde konkrete tiltak for å bidra til inkludering av barn og unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer, og sikre at også denne gruppen får reell mulighet til å delta på kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter. Det er nødvendig at tiltak rettet mot økt inkludering av funksjonshemmede inkluderes i hele planen, og ikke kun er avgrenset til et eget kapittel.

Unge funksjonshemmede forventer at Barnekonvensjonen og FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CPRD) legges til grunn i handlingsplanen. Begge konvensjonene har flere artikler som omhandler barn og unges fritid. Blant annet skal Norge, gjennom CRPD-artikkel 30, *Deltakelse i kulturliv, fritidsaktiviteter, fornøyelser og idrett*, sikre at barn med nedsatt funksjonsevne har samme mulighet som andre barn til å delta i lek, fornøyelser, fritidsaktiviteter og idrettsaktiviteter. Dette vet vi at ikke er tilfelle i Norge i dag. I dag møtes funksjonshemmede og kronisk syke

barn og unge med undervurdering, barnsliggjøring og manglende forventninger fra voksne når vi ønsker å delta i kultur-, fritids- eller idrettsaktiviteter. Redd Barnas rapport «Fritid for alle – uten fordommer. Fortellinger om fritid fra barn og unge med funksjonsnedsettelse»¹ viser at barn og unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer stenges ute fra deltakelse i kultur- og fritidsaktiviteter. Rapporten dokumenterer at barn og ungdom med funksjonsnedsettelse møter diskriminering, utestengelse og undervurdering i fritiden.

Regjeringen har som mål å støtte opp under et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet, samt at idrettstilbud skal være tilgjengelig, særlig for barn og unge. Dette er veldig positivt, men det er behov for en målrettet innsats for inkludering av funksjonshemmede barn og unge. Sett i lys av det pågående arbeidet med inkorporering av CRPD forventer Unge funksjonshemmede at det iverksettes et målrettet arbeid for å inkludere funksjonshemmede og kronisk syke barn og unge i idrett-, kultur- og friluftsliv.

For å bidra til økt inkludering av barn og unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer mener Unge funksjonshemmede det er avgjørende å iverksette følgende tiltak:

- *Barrierefri fritid må forankres som et kompetansehevingsprogram for aktivitetstilbydere, på lik linje med eksempelvis Rosa kompetanse.*
- *Det må stilles krav om universell utforming når det gis støtte til idrett, kultur og fritidstiltak for barn og unge.*
- *Ordningen med aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år må endres slik at den blir lik for de over og de under 26 år, og finansieringen må sikres over folketrygden.*
- *Regelverket for BPA må utvides for å sikre at barn, ungdom og unge voksne med assistansebehov får innvilget BPA for å kunne delta på de samfunnsarenaer en selv ønsker.*
- *Tolketjenesten må utvides til å bli en turnusordning slik at behovet for tegnspråk- og skriveolker på kveldstid, helger og ved utenlandsreiser dekkes.*
- *Det opprettes en nasjonal pott for tilrettelegging av fritidstilbud og ferietilbud til funksjonshemmede barn, unge og unge voksne under 35 år. Potten bør forvaltes av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) og ha en enkel søknadsbehandling for rask iverksettelse.*

NOU 2023:13 På høy tid belyser godt utfordringsbildet som barn og unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer står ovenfor på kultur-, idretts- og friluftslivfeltet. I tillegg foreslår utvalget flere gode tiltak som Unge funksjonshemmede mener må inkluderes i den kommende handlingsplanen. Utover dette viser vi til vårt høringsvar til NOU På høy tid.

Barrierefri fritid

Gjennom prosjektet «Barrierefri fritid» har det blitt veldig tydelig at det er et stort behov for økt kompetanse blant aktivitetstilbydere, kommuner, organisasjoner, lag og foreninger på kultur-, idretts- og fritidsfeltet. I flere år har det vært fokus på økonomi og utstyr som barrierer

¹ [Fritid for alle - uten fordommer \(reddbarna.no\)](https://reddbarna.no)

for deltakelse på fritidsarenaen. Parallelt med en videreføring av dette arbeidet mener Unge funksjonshemmede at det er på høy tid å også iverksette en større satsning på inkludering av funksjonshemmede og redusering av funksjonshemmende barrierer. Dette er det neste steget på inkluderingsfronten for å nå regjeringens mål i Hurdalsplattformen om at flere fritidsaktiviteter blir tilrettelagt for alle, slik at også barn og unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer kan delta. Prosjektet *Barrierefri fritid* er et høyst aktuelt tiltak for å oppnå dette.

Foruten manglende universell utforming, som vi kommer nærmere inn på senere, fører sosiale barrierer, herunder manglende kunnskap og fordommer mot funksjonshemmede og kronisk syke til at mange ikke får mulighet til å delta i kultur- og fritidsaktiviteter slik de ønsker. Gjennom prosjektet *Barrierefri fritid* ser vi at mangel på kunnskap om tilrettelegging og funksjonsmangfold ofte kommer til uttrykk gjennom lave forventninger, fordommer og berøringsangst. Dette er det barn og unge som taper på i første rekke, dernest norsk samfunnsliv som går glipp av ressursene som utgjør mangfoldet man etterspør.

Når vi snakker med organisasjoner om hva som skal til for å bli mer inkluderende, oppgir mange at det er behov for økt kunnskap internt i organisasjonen, slik Unge funksjonshemmede tilbyr gjennom *Barrierefri fritid*. Et vel så stort behov er likevel også tilgjengelige lokaler, og egnede arenaer for aktiviteten. Dette er større strukturelle hindre og som oftest er kommune og fylkeskommuners (eller statlig) ansvar. Mange organisasjoner opplever negative holdninger, fordommer og motvilje i møte med disse instansene, uten resultat eller endring. Til tross for kunnskap om hva som skal til, har derfor mange ildsjeler og ansatte i aktivitetene ikke mulighet til å endre sin praksis, fordi det stopper opp i avgjørende ledd, og uten muligheter for å tilrettelegge. Det er med andre ord begrenset hva man selv kan få til som enkeltaktør når aktuelle forvaltningsorgan ikke er med på notene.

Unge funksjonshemmede mener følgende tiltak må inkluderes i handlingsplanen:

- *Det må iverksettes holdningsendrende og kompetansehevende arbeid blant aktivitetstilbydere for å motvirke stigma, fordommer, diskriminering og utestengelse fra kultur og fritid på bakgrunn av den enkeltes funksjonsevne.*
- *Barrierefri fritid må forankres som et kompetansehevingsprogram for aktivitetstilbydere, på lik linje med eksempelvis Rosa kompetanse.*

Universell utforming

For barn og unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom er kjennetegnet på møteplasser som er tilrettelagt for fritid og gode opplevelser, lokaler og møteplasser som er universelt utformet. For våre målgrupper er den største utfordringen for både rekruttering og deltakelse fysisk utilgjengelige lokaler. Kultur- og idrettsfrivilligheten benytter gjerne kommunale bygg til sine arrangementer, spesielt i distriktene, og mange av disse er gamle og oppfyller ikke dagens krav til universell utforming. Ofte er det mindre endringer og ombygginger som må til for å sikre tilgjengelige lokaler. Samtidig er det en utfordring at frivilligheten ikke har noe sted å søke midler til ombygging, og begrenset kommuneøkonomi gjør at kommunene ikke har mulighet til å benytte egne midler til ombygging. Unge funksjonshemmede mener derfor det er behov å utvide tilskuddsordningen for universell

utforming over Kulturdepartementets budsjett, slik at det kan søkes om tilskudd til å utbedre egne lokaler.

I *NOU 2023:13 På høy tid* foreslås det at det skal stilles krav til universell utforming når det gis støtte til idrett-, kultur- og fritidstiltak. Unge funksjonshemmede støtter utvalgets forslag, men mener det er viktig å presisere at frivilligheten ikke skal være ansvarlige for å sikre universell utforming. Frivilligheten har gjerne begrenset med midler, og det å kreve at frivilligheten selv sikrer universell utforming vil ikke være bærekraftig. Det er derfor avgjørende at kommunene får midler til å universelt utforme egne lokaler, samt at det i ulike støtte- og prosjektordninger innlemmes økonomiske søkeordninger som gjør at frivilligheten får støtten de trenger til å tilgjengeliggjøre sine aktiviteter, lokaler og arrangementer.

Utover økonomi er en viktig suksessfaktor for å sikre tilgjengelige lokaler å sørge for medvirkning i alle ledd. I prosesser med utbedring av eksisterende bygg eller utvikling av nye møteplasser må både kommunale/fylkeskommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og kommunale/fylkeskommunale ungdomsråd være inkludert, i tillegg til frivilligheten selv. Det er også viktig at tilrettelegging for funksjonshemmede er en del av helhetsbildet. Det er ofte noe som tenkes på til slutt eller i siste liten, og det medfører dårlige og segregerte løsninger. Eksempelvis er det ofte dårlige plasseringer for rullestolbrukere, og det burde være en selvfølge at man får sitte sammen med venner eller familie når man går på kino, teater eller konsert sammen. Hvis primærløsningen er universelt utformet slipper vi situasjoner der funksjonshemmede må bruke segregerte løsninger som kjøkkeninngangen og vareheisen for å komme inn i et lokale som alle andre har tilgang til via hovedinngangen. Tilgjengelige lokaler er nødvendig for noen, men nyttig for alle, og felles løsninger er alltid det beste.

Unge funksjonshemmede mener følgende tiltak må inkluderes i handlingsplanen:

- *Det må stilles krav om universell utforming når det gis støtte til idrett, kultur og fritidstiltak for barn og unge.*
- *Forskriften i tilskuddsordningen for universell utforming må utvides slik at kommuner og fylkeskommuner kan søke tilskudd om å utbedre og oppgradere egne lokaler.*
- *Publikumløsninger må utformes slik at funksjonshemmede og kronisk syke kan stå sammen med dem de ønsker, og ikke tildeles plasser med begrensninger til å kun medbringe én ledsager.*
- *Billettløsninger må være universelt utformet, være kompatible med bruk av ledsagerbevis, og bestilling av plasser reservert for funksjonshemmede må være integrert i det ordinære bestillingssystemet.*

Aktivitetshjelpemidler

Retten til en aktiv fritid må gjelde alle. Ikke bare de som er under 26 år. En aktiv fritid er helsefrembringende, og trening og fysisk aktivitet er viktig for vår psykiske og fysiske helse. Det å holde seg i god form er ingen selvfølge, men det skal være en selvfølge å ha muligheten til det.

For mange funksjonshemmede er det nødvendig med spesialisert utstyr for å kunne være fysisk aktiv, og ordningen med aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år er et viktig bidrag

til dette. Oslo Economics² har evaluert ordningen og resultatene er tydelige – ordningen har stor nytteverdi og fremmer folkehelse, likestilling og deltakelse på viktige arenaer i samfunnet. Oslo Economics peker på at det er finansieringen av ordningen som er utfordringen.

Regjeringen er tydelige på at de ønsker å legge til rette for at flere skal kunne stå i arbeid, og vi er helt enige i målet om langvarig tilknytning til arbeidslivet. For å kunne stå i arbeid er fysisk helse viktig. For funksjonshemmede kan ivaretagelse av egen fysiske helse bidra til mindre smerter og forebygge forverring av sykdom, og derav til at flere kan stå i arbeid lengre. Det er derfor et paradoks at retten til aktivitetshjelpemidler for alle ikke er lovfestet.

Det ble gjennomført flere endringer i ordningen som følge av forslag i statsbudsjettet for 2024. Endringene har medført en uttalt svekkelse av ordningen og vil føre til økt sosial ulikhet og dårligere helse blant deler av befolkningen. Den rammestyrte ordningen har lenge vært underbudsjettet, og bevilgningen går tom tidligere og tidligere for hvert år. Det fører kun til lengre ventelister og færre som har mulighet til å ivareta egen helse. Det kan vi ikke akseptere. I tillegg er premissene for egenandelene på nye og brukte hjelpemidler innrettet på feil grunnlag og vil ikke stimulere til økt gjenbruk av aktivitetshjelpemidler.

Vi mener en lik ordning for alle, uavhengig av alder, vil sikre at alle som oppfyller vilkårene for aktivitetshjelpemidler får sin rettighet oppfylt. En lik ordning vil i tillegg forenkle arbeidet for NAV som selv mener at dagens ordning er tungvinn å administrere.

Unge funksjonshemmede mener følgende tiltak må inkluderes i handlingsplanen:

- *Ordnings med aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år må endres slik at den blir lik for de over og de under 26 år, og finansieringen må sikres over folketrygden.*

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

BPA-ordningen er et kommunalt ansvar, og hvilket vedtak og tilbud man får, varierer fra kommune til kommune. Ofte tildeles barn og unge for få timer med BPA til å kunne delta på kultur-, idretts- og friluftslivsarenaen. Mange må derfor velge mellom å bruke BPA til basale behov eller meningsfull deltakelse i fritidsaktiviteter. Unge funksjonshemmede mener det er behov for kompetanseheving i kommunen for å sikre at vedtak om BPA fattes på bakgrunn av CRPD og en forståelse av BPA som likestillingsverktøy. For å sikre forpliktelsene Norge har til å oppfylle CRPD artikkel 29, *Deltakelse i det politiske og offentlige liv*, og artikkel 30, *Deltakelse i kulturliv, fritidsaktiviteter, fornøyelser og idrett* er det nødvendig med en lovregulering som ivaretar funksjonshemmedes mulighet til å få oppfylt disse rettighetene.

For at kultur- og fritidssektoren skal være tilgjengelig for flere er det avgjørende å få på plass rammebetingelser for økonomi til assistanse og ledsagere. Per dags dato finnes det ingen refusjons- eller støtteordninger for assistansebehov som organisasjoner eller arrangører kan benytte seg av. Enkelte organisasjoner og arrangementer vil ha behov for økonomisk bistand til å dekke ekstrautgifter tilknyttet BPA og ledsagere, og i dag finnes det ingen ordning der disse kan søke for å eksempelvis dekke ekstra reise- eller losji-kostnader. BPA-leverandørene dekker maksimalt 5% av utgiftene tilknyttet reise og fritidsaktiviteter etter

² <https://osloeconomics.no/wp-content/uploads/2020/09/OE-rapport-2020-36-Evaluering-av-AKT26.pdf>

bransjestandard. Hovedregelen i kommunene er at de ikke dekker utgifter tilknyttet kultur-, idretts- og friluftaktiviteter. Det gjør at funksjonshemmede barn og unge ikke kan delta på like vilkår i disse aktivitetene, da dette i større grad vil avhenge av familiens sosioøkonomiske status.

Unge funksjonshemmede mottar stadig henvendelser fra organisasjoner som oppgir å ikke ha økonomi til å dekke utgifter tilknyttet assistansens deltakelse. Dette hindrer frivillig engasjement for de av oss med assistansebehov. Derfor mener Unge funksjonshemmede at det må komme på plass en nasjonal ordning hvor organisasjoner, lag, foreninger og arrangører kan søke støtte til å dekke spesifikke utgifter. Eksempelvis kan ordningen brukes til å dekke reiseutgifter for BPA eller andre tilretteleggingsutgifter. Dette bør være en nasjonal ordning, uavhengig av kommuners økonomi, slik at alle kan søke på like vilkår. Unge funksjonshemmede har vært i dialog med LNU og diskutert muligheten for en ordning liknende tilskuddsordningen for Herreløs arv som LNU administrerer. LNU ser behovet for en slik ordning, og er også positive til å administrere denne. Dette er også i tråd med tiltak foreslått i NOU 2023:13 På høy tid.

Unge funksjonshemmede mener følgende tiltak må inkluderes i handlingsplanen:

- *Det må iverksettes et kompetansehevende arbeid om BPA som likestillingsverktøy i kommunene.*
- *Det må etableres et kompetansesenter for BPA som ledd i å øke kommunenes kompetanse om BPA, samt for å redusere de kommunale forskjellene.*
- *Regelverket for BPA må utvides for å sikre at barn, ungdom og unge voksne med assistansebehov får innvilget BPA for å kunne delta på de samfunnsarenaer en selv ønsker.*
- *Barn og unge som ikke er kandidater for BPA må få tilgang til andre assistanseformer for sin fritid, som for eksempel Fritid med bistand. Assistansen må gis i tilstrekkelig omfang.*
- *Det må sikres at alle barn og unge som trenger ledsager/assistanse for deltakelse i fritidsaktiviteter, får tilgang på det.*
- *Den kommunale ordningen med ledsagerbevis på arrangementer, attraksjoner og offentlig transport blir lovfestet og utvidet, uten aldersbegrensning.*

Tolketjenesten

NOU 2023:20 Tegnspråk for livet beskriver utfordringsbildet med dagens tolketjeneste for døve, hørselshemmede og døvblinde godt. Utvalget foreslår flere gode tiltak for å forbedre kompetansen i tolketjenesten, og Unge funksjonshemmede mener det er behov for tiltak for å sikre en uttalt styrking av tolketjenesten. Tilgangen på tegnspråk- og skriveolker er en stor utfordring, og i 2022 stod hele 10 300 oppdrag udekket. For ungdom og unge voksne med behov for tegnspråk- og skriveolker er mangelen på tolker et demokratisk problem. Ungdom og unge voksne med behov for tegnspråk- og skriveolker har dårligere mulighet enn sine jevnaldrende til å delta på sosiale aktiviteter, fritidsaktiviteter, familieaktiviteter og studierelaterte aktiviteter.

Utfordringene med dagens tolketjeneste er, i Unge funksjonshemmedes øyne, todelt. Den ene utfordringen er innretningen på tolketjenesten, som en "ordinær 08-16-jobb", som medfører at tolkeoppdrag på kveldstid og i helger normalt sett ikke tildeles. Det er nødvendig med en tolketjeneste som er innrettet slik at døve og hørselshemmede får dekket sine tolkebehov både i skole- og arbeidstid, men også på fritiden. Organiserte kultur- og fritidsaktiviteter, foreldremøter, familiesammenkomster og politiske møter foregår som regel på kveldstid og i helger, og for å sikre likestilling av døve og hørselshemmede er det nødvendig å utvide tolketjenesten. Unge funksjonshemmede viser til høringssvaret fra Norges Idrettsforbund (NIF) som peker på utfordringer med å få tolker til kortvarige oppdrag, slik som 1 time trening på kveldstid. NIF erfarer også at det er utfordringer med å få dekket tolkebehov ved utenlandsreiser. Dette kan eksempelvis være behov for tolk under internasjonale idrettsarrangementer. Utfordringene knyttes primært til hvem som har betalingsansvar for tolkene, om dette er NAV eller det enkelte idrettsforbund. En utvidelse av tolketjenesten må sikre at behovet for tolk dekkes på alle livets områder.

Den andre utfordringen er arbeids- og lønnsvilkårene til frilanstolkene. Utvalget peker på at frilanstolkene står for over 70% av tolketimene, og det er avgjørende at frilanstolkene er en del av tolketjenesten. Samtidig har frilanstolkene dårligere arbeids- og lønnsvilkår sammenliknet med andre språktolker, selv om norsk tegnspråk har fått styrket status gjennom språkloven. Oslo Economics og Proba publiserte i 2022 rapporten *Helhetlig gjennomgang av honorarsystemet for frilanstolker*³, og de anbefaler en økning i honorarsatsene, økte tillegg for ugunstige arbeidstider og tiltak for å gjøre det mer attraktivt å ta kortvarige tolkeoppdrag. Unge funksjonshemmede er tydelige på at det er nødvendig med en helhetlig gjennomgang av innretningen på tolketjenesten og en bedring av arbeids- lønnsvilkårene til frilanstolkene for å sikre en god og forutsigbar tolketjeneste.

Unge funksjonshemmede mener følgende tiltak må inkluderes i handlingsplanen:

- *Tolketjenesten må utvides til å bli en turnusordning slik at behovet for tegnspråk- og skriveolker på kveldstid, helger og ved utenlandsreiser dekkes.*
- *Bevilgningen til ansettelse av tegnspråk- og skriveolker over statsbudsjettet må økes.*

Økonomiske rammevilkår for frivillige organisasjoner

Økonomiske støtteordninger til tilretteleggingstiltak

På spørsmål om hva organisasjoner trenger for å inkludere flere barn og ungdom i kultur-, idrett- og/eller friluftslivsaktiviteter, vet vi at mange opplever at det finnes få muligheter for å gjøre fysiske utbedringer eller tiltak som kan tilrettelegge for deltakelse. I tilfeller der det er mulig, kommer det ofte på plass for sent, fordi søknadsprosessen er for tidkrevende. Vi vet at mange først kommer i gang med tilretteleggende tiltak når det dukker opp deltakere hvor det er relevant.

Unge funksjonshemmede mener derfor det er et behov for en finansieringsordning som kan dekke mindre kostnadskrevende tilretteleggingsbehov slik som enkel tilrettelegging av lokaler

³ [OE-rapport-2022-101-Helhetlig-gjennomgang-av-honorarsystemet-for-frilanstolker.pdf \(osloeconomics.no\)](#)

eller dekke utgifter til BPA. Unge funksjonshemmede har vært i dialog med LNU og oppfatter at de er positive til at forvaltningen av en slik ordning tillegges LNU, noe Unge funksjonshemmede støtter.

Unge funksjonshemmede mener følgende tiltak må inkluderes i handlingsplanen:

- *Det opprettes en nasjonal pott for tilrettelegging av fritidstilbud og ferietilbud til funksjonshemmede barn, unge og unge voksne under 35 år. Potten bør forvaltes av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) og ha en enkel søknadsbehandling for rask iverksettelse.*

Momskompensasjon

For at frivilligheten skal være en viktig bidragsyter for inkludering av barn og unge i kultur-, idretts- og friluftstiltak er det helt avgjørende med gode økonomiske rammevilkår. For å sikre nødvendig forutsigbarhet når aktivitet og søknadsmengde varierer mener Unge funksjonshemmede at momskompensasjon må være en overslagsbevilgning, ikke en rammestyrte finansiering. De fleste av våre medlemsorganisasjoner er små, og er avhengige av forutsigbarhet, spesielt tilknyttet momskompensasjon.

Unge funksjonshemmede mener følgende tiltak må inkluderes i handlingsplanen:

- *Endre ordningen for momskompensasjon fra en rammestyrte ordning til en overslagsbevilgning for å sikre forutsigbarhet for frivilligheten.*

Tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner

Det bevilges midler til ulike tilskuddsordninger som skal bidra til økt inkludering av barn og unge. Unge funksjonshemmede er i utgangspunktet positive til disse prioriteringene som gjenspeiler regjeringens mål om at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Det bevilges blant annet mye midler til *Tilskudd til inkludering av barn og unge*, og Unge funksjonshemmede etterlyser en gjennomgang av regelverket for ordningen. Dette fordi vi ser at inkludering av funksjonshemmede og kronisk syke barn og unge jevnt over faller utenfor ordningen. Det er først og fremst behov for å inkludere funksjonshemmede og kronisk syke i målgruppen. Funksjonshemmede og kronisk syke er i aller høyeste grad en av gruppene som står i fare for å havne i utenforskap. På inkluderingsfeltet er det generelt et stort fokus på inkludering av barn og unge fra lavinntektsfamilier der økonomi er en barriere for deltakelse. Vi er enige i at dette er én av barrierene for inkludering, men vi mener det er helt nødvendig å utvide horisonten og iverksette tiltak for et bredere inkluderingsarbeid.

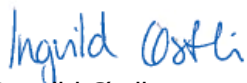
Videre ser vi at flere ordninger stimulerer til opprettelse av egne, segregerte tiltak for funksjonshemmede. Dette fremmer ikke inkludering og bidrar til økt utenforskap. Barn og unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer ønsker å delta sammen med sine klassekamerater og jevnaldrende og må ha like muligheter som andre barn og unge til å velge dette. Det bør være et uttalt fokus å etterstrebe tilrettelegging i ordinære tilbud, fremfor å opprette nye særtilbud. Eksempelvis ser vi i oversikten over tilskuddsmottakere i *Tilskudd for mangfolds- og inkluderings tiltak i idrett og fysisk aktivitet* at tilskuddsmottakerne i denne ordningen hovedsakelig iverksetter enkelttiltak, og at det mangler prioritering av prosjekter som iverksetter overordnede tiltak som skal bidra til langsiktig inkludering av

funksjonshemmede. Det er også et behov for å iverksette inkluderingstiltak i allerede eksisterende aktiviteter, og motvirke tendensen til at det opprettes egne, segregerte tiltak for funksjonshemmede. Vi mener det er behov for en gjennomgang av tilskuddsordningen og liknende tilskuddsordninger for å evaluere om de treffer etter hensikten.

Unge funksjonshemmede mener følgende tiltak må inkluderes i handlingsplanen:

- *Iverksette en evaluering av tilskuddsordningene som skal stimulere til økt inkludering av barn og unge i kultur-, idretts- og fritidstiltak for å se om tilskuddsordningene treffer etter hensikten.*
- *I kommunale- og fylkeskommunale tilskuddsordninger for kultur og fritid må det stilles krav om at aktiviteten som tilbys skal være tilrettelagt for funksjonshemmede for å kunne motta støtte, på lik linje som det stilles økonomiske krav til aktivitetstilbydere i tilskuddsordninger.*

Med vennlig hilsen,

Ingvild Østli
Generalsekretær
Unge funksjonshemmede

Ingrid Thunem
Styreleder
Unge funksjonshemmede